

Orální zdraví dětské populace

Monika Halamová

Anna Vaculíková

2. ročník DEHY

Definice orálního zdraví (WHO)

- **Orální zdraví je stav:**
 - bez chronické bolesti dutiny ústní a tváře
 - nepřítomnosti maligních novotvarů v oblasti dutiny ústní, čelistí a krku
 - nepřítomnosti vředovitých onemocnění v dutině ústní
 - stav prostý vrozených vad – včetně rozštěpů rtu a patra
 - stav zdravých dásní a závěsného aparátu zubu
 - nepřítomnosti zubního kazu a ztráty zubu
 - stav bez jiných nemocí či poruch, které limitují individuální schopnosti v kousání, žvýkání, usmívání se, mluvení a také psychosociální blahobyt jedince
 - **rizikové faktory:** nesprávné stravovací a výživové návyky, kouření a jiné formy užití tabáku, nadměrné užívání alkoholu a nedostatečná orální hygiena

- WHO – „**WHO Oral Health Country**“
- Fakulta odontologie Univerzity v Malmö ve Švédsku
- **Cíl:** poskytovat celosvětová data týkající se zubních nemocí a stomatologické péče
- Delší dobu neaktualizována (**v ČR 2002**)
- Údaje o stavu parodontu a výskytu parodontopatií
- <http://www.dent.niigatau.ac.jp/prevent/periodo/periodo.html>

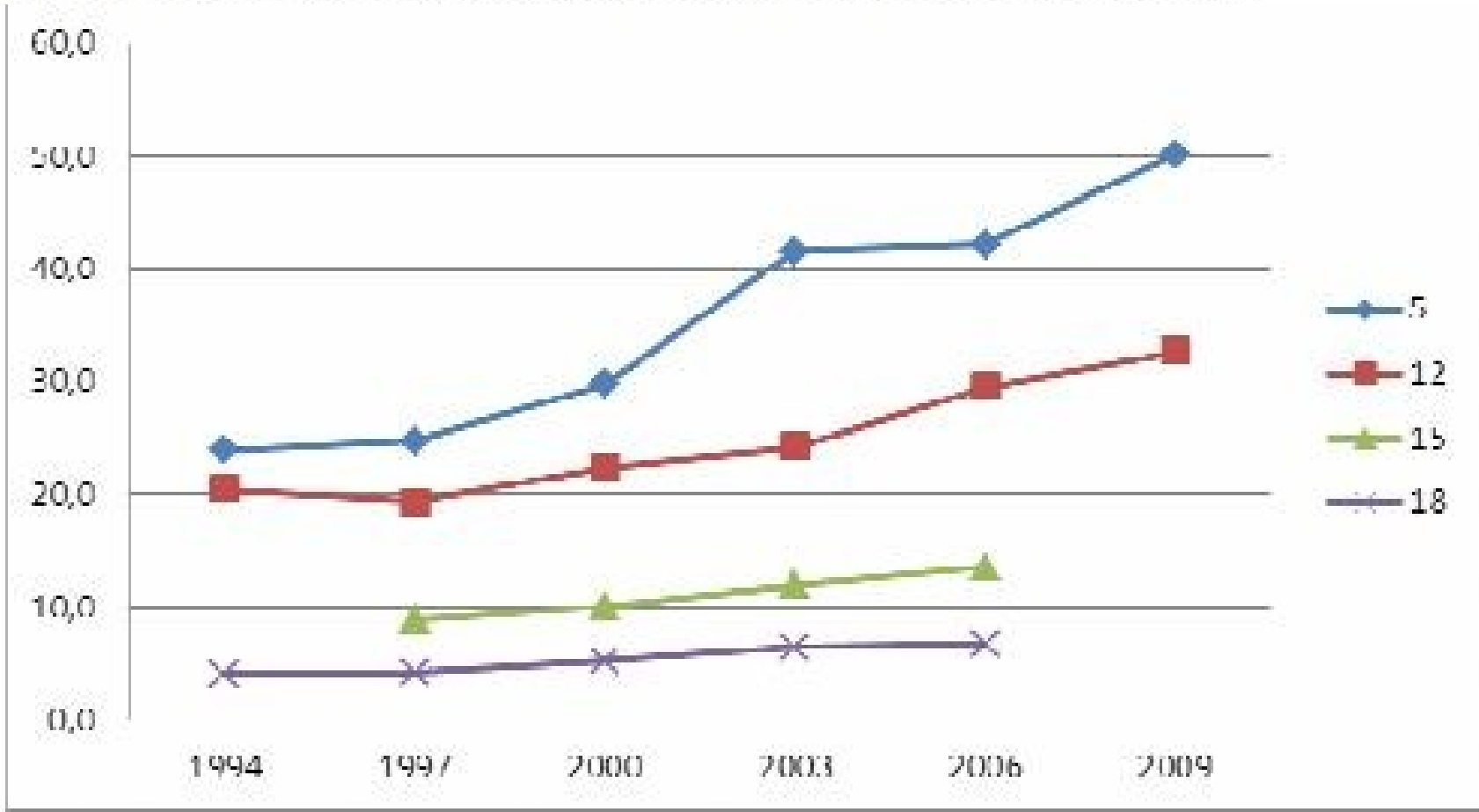

**World Health
Organization**

Orální zdraví

- **Celosvětově** - **60- 90%** dětí školního věku
- 100% dospělé populace
- **V ČR** – stoupá počet dětí s chrupem bez kazu ve všech věkových skupinách
- ✓ **Od r. 1994** - nejmladší věková skupina – zvýšení počtu dětí s intaktním chrupem (**24% → 50%**)
- starší děti – vzestup méně výrazný
- ✓ **Kazivost zubů** - stoupá s věkem, ale u dětí do 18 let došlo k mírnému poklesu
- ✓ **Výskyt orálních onemocnění** - vyšší u dětí a dospělých z chudších a znevýhodněných skupin

Obr. 4.6.1 Procento dětí s intaktním chrupem v ČR v letech 1994-2009

Zdroj: Ústav klinické a experimentální stomatologie

Hodnocení postižení chrupu zubním kazem

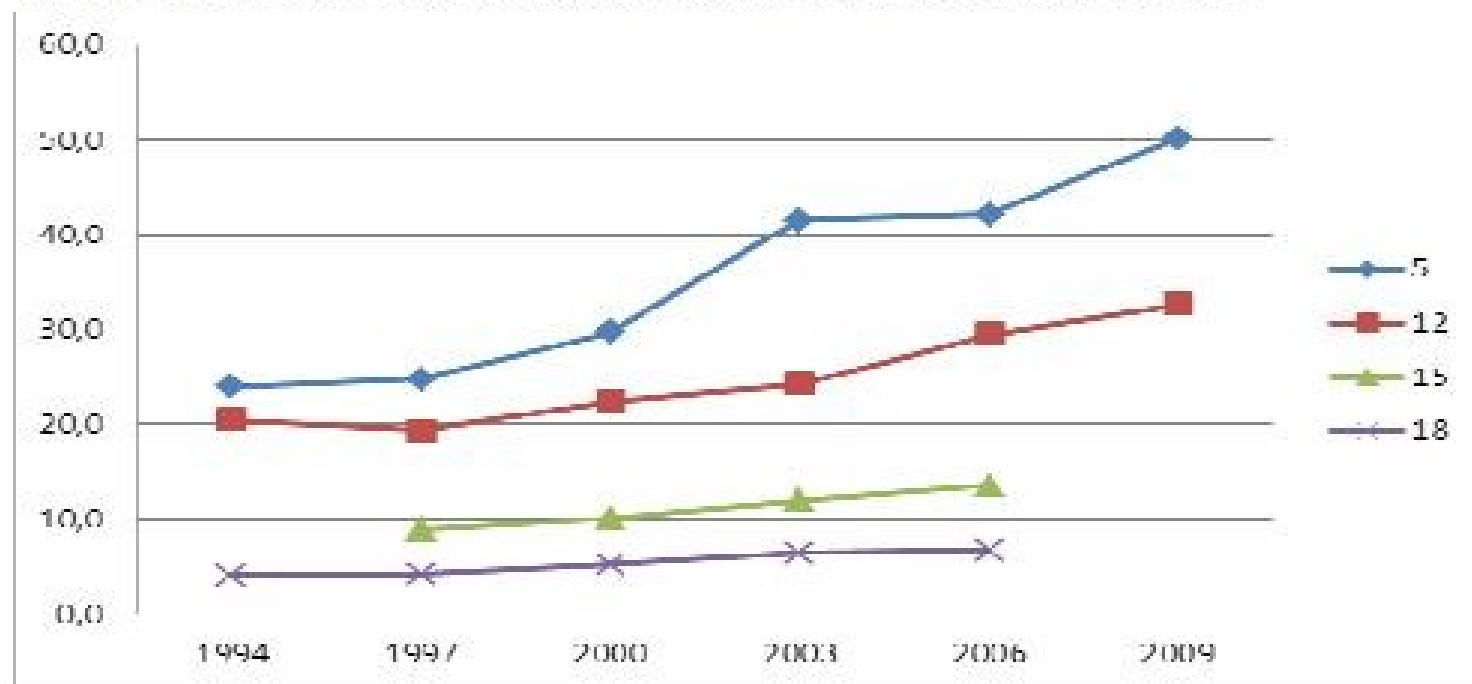
- **Ukazatele kazivosti:**
 1. Podíl dětí s intaktním chrupem
 2. KPE/kpe (index kazivosti chrupu)
 3. Restorativní index (RI/ri)
 4. Index potřeby ošetření (TN)

1. Podíl dětí s intaktním chrupem

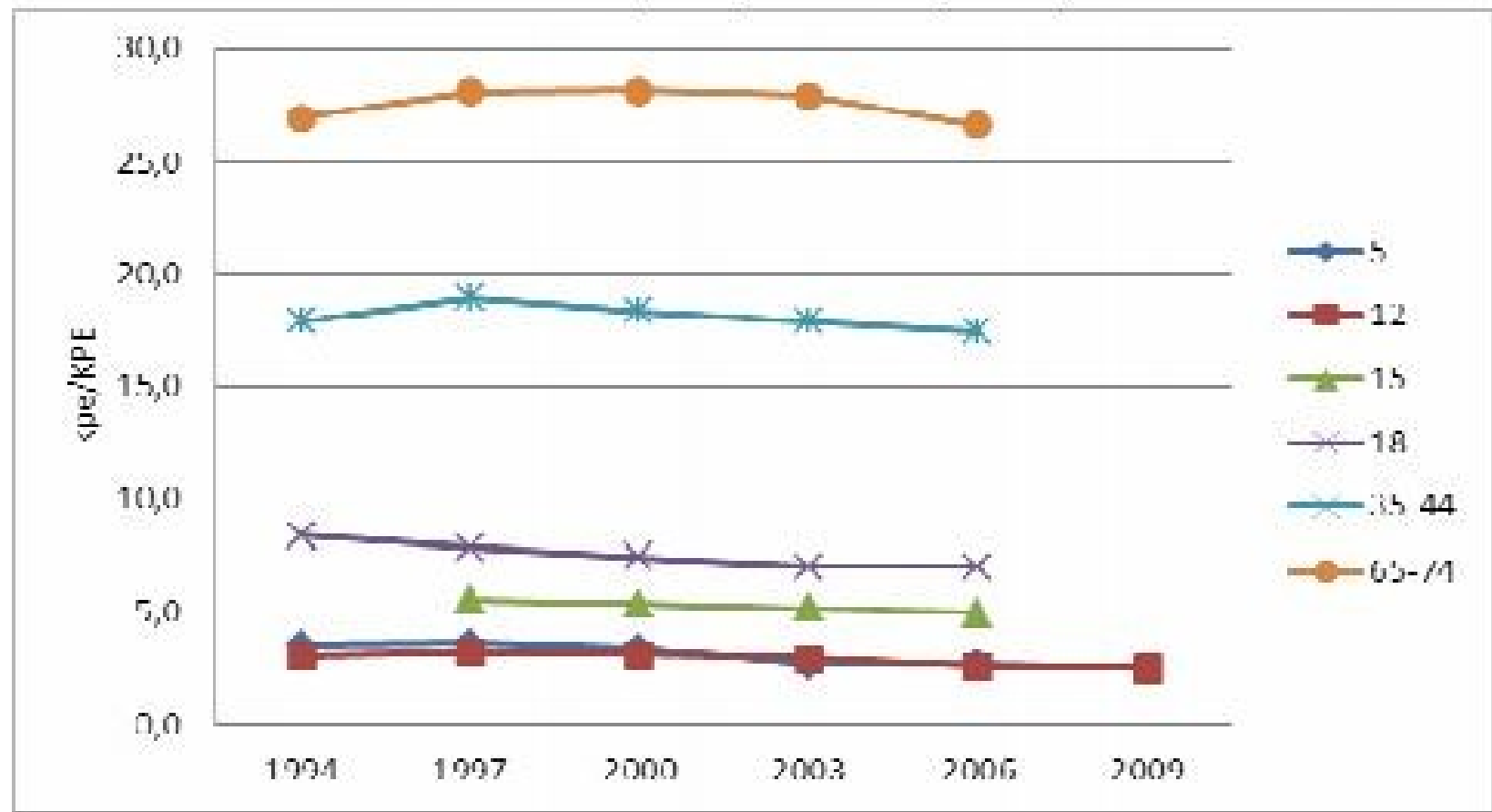
- Použitelné především u školních dětí
- Dočasný a stálý chrup

Obr. 4.6.1 Procento dětí s intaktním chrupem v ČR v letech 1994-2009

Zdroj: Ústav klinické a experimentální stomatologie

Obr. 4.6.2 Kazivost KPE v % ve vybraných věkových skupinách v ČR v letech 1994–2009

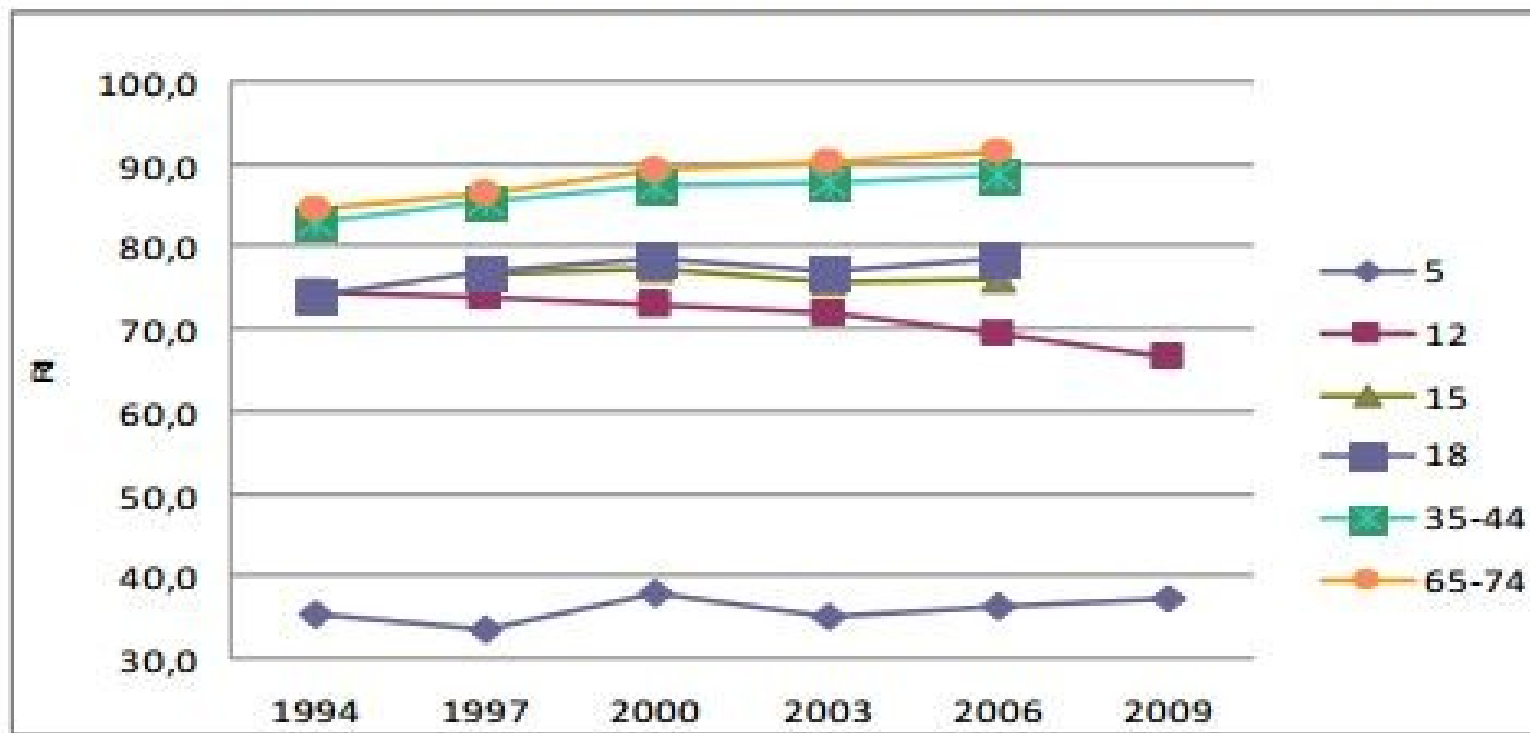

Zdroj: Ústav klinické a experimentální stomatologie

3. Restorativní index

(DT) \

Obr. 4.6.3 Stupeň ošetření RI v % ve vybraných věkových skupinách v ČR v letech 1994–2009

Zdroj: Ústav klinické a experimentální stomatologie

4. Index potřeby ošetření

- **TN** = treatment need
- Opačný poměr než RI index
- Kolik zubů (dětí) potřebuje zubní ošetření
- Orientační informace

$$TN = \frac{K}{K+P} \times 100$$

Studie „monitorování“

kraj	% s intaktním chrupem (5 let)	kpe (5 let)	% s intaktním chrupem (12 let)	KPE (12 let)
Jihočeský kraj	40	3,12	30	2,33
Karlovarský kraj	40	3,91	33	1,7
Královéhradecký kraj	50	2,23	33	2,67
Liberecký kraj	60	1,84	35	1,94
Pardubický kraj	40	2,45	53	1,29
Plzeňský kraj	39	3,73	27	2,05
Praha	44	3,14	48	1,54
Středočeský kraj	61	1,88	34	2,12
Ústecký kraj	49	3,21	40	2,21
Vysočina	54	2,36	33	2,06

- Rozdíly mezi pohlavími:**

5 let	% s intaktním chrupem (kpe = 0)	střední hodnota kpe	průměrné k	průměrné p	průměrné e
dívky	54,5	2,28	4,35	2,06	2,67
chlapci	44,6	3,08	4,86	2,35	2,7

12 let	% s intaktním chrupem (KPE = 0)	střední hodnota KPE	průměrné K	průměrné P	průměrné E
dívky	35	2,15	2,06	2,77	1,67
chlapci	34	2,02	1,98	2,59	2

- zvyšující se % dětí bez zubního kazu
- snižující se hodnoty KPE/kpe
- nízká hodnota restorativního indexu

Kategorie 5 let	1994	1997	2000	2003	2006	2008
% dětí s intaktním chrupem	23,9	24,7	29,8	41,6	42,2	49,4
střední hodnoty indexu kpe	3,53	3,61	3,38	2,65	2,69	2,69
restorativní index	30,5	33,4	37,9	35,2	36,4	21,23

Kategorie 12 let	1994	1997	2000	2003	2006	2008
% dětí s intaktním chrupem	20,4	19,3	22,4	24,2	29,5	34,26
střední hodnoty KPE	3,06	3,2	3,09	2,96	2,56	2,14
Restorativní index	74,5	73,7	72,8	71,8	69,4	30,66

Preventivní prohlídky

- Zubní péče v ČR **částečně hrazena z veřejného zdravotního pojištění**
- **Standardní výkony** - vstupní a preventivní vyšetření + RTG snímky
- ✓ *lokální anestézie, dentoalveolární chirurgie (výjimkou jsou dentální implantáty), starší typy amalgámových výplní, ve frontálním úseku ZP hradí starší typ kompozitních výplní, ZP hradí bazální endodontické ošetření, z protetických výrobků plně hradí celkové snímací zubní náhrady, některé typy korunek (celokovové z obecného kovu a celopryskyřičné)*
- **Nadstandardní výkony** - **plně hrazeno pacientem**
 - pečetení fisur

70/2012 Sb. o preventivních prohlídkách

- **§6 Obsah a časové rozmezí zubní preventivní prohlídky:**
- Obsahem zubní preventivní prohlídky, která se provádí jedenkrát ročně **u dětí** v prvním roce života mezi šestým až dvanáctým měsícem a dvakrát ročně u dětí a dorostu od 1 roku života **do 18 let věku**, zpravidla po uplynutí 5 měsíců po provedení poslední zubní preventivní prohlídky, je:
 - a) založení zdravotnické dokumentace při přijetí do péče,
 - b) anamnéza se zvláštním zřetelem na vývoj orofaciální soustavy ve věku 3, 6, 12 a 15 let,
 - c) vyšetření stavu chrupu, parodontu, stavu sliznice a měkkých tkání dutiny ústní, anomálií v postavení zubů a čelistí,
 - d) prevence onkologická zaměřená na pátrání po přednádorových změnách i nádorových projevech na chrupu, parodontu, čelistech a měkkých tkáních obličeje a krku,
 - e) poučení o významu prevence stomatologických onemocnění, o udržování správné hygieny dutiny ústní, o správných stravovacích návycích, o významu fluoridové prevence ve vztahu k riziku vzniku zubního kazu a o riziku přenosu kariogenních mikroorganismů.

Zdroje

- Bálková, Š.: Monitorování orálního zdraví u dětí v České republice. Atestační práce z oboru veřejné zdravotnictví. Praha, 2010.
- Vyhláška o preventivních prohlídkách (70/2012 Sb.)
- <http://www.mzcr.cz/dokumenty/preventivni-prohlidky>
- <http://www.who.cz>
- http://www.szu.cz/Zpráva_o_zdraví_obyvatele_ČR

Děkujeme za pozornost

